

Evropský antibiotický den

18. listopad – Evropský den informovanosti o antibiotikách

Dne 18. listopadu si připomínáme Evropský antibiotický den, jehož základní myšlenkou je zvýšení povědomí laické i odborné veřejnosti o bakteriální rezistenci vůči antibiotikům. Bakterie mohou být rezistentní přirozeně nebo v horším případě rezistenci získají na základě adaptace a genetických změn v důsledku, kterých se stanou bakterie vůči antibiotikům odolné.

Světová zdravotnická organizace odhaduje, že v roce 2050 budou infekce způsobené rezistentními bakteriemi nejčastější příčinou úmrtí na světě.

Až v 75 % případů se v Evropě jedná o nákazu spojenou se zdravotní péčí, kdy závažným problémem je výskyt bakteriálních kmenů, které jsou rezistentní i na několik typů antibiotik současně – tzv. multirezistentní bakterie.

Polovina celosvětově vyráběných antibiotik se využívá k léčbě zvířat – ty se tedy rovněž mohou stát nosiči bakterií odolných vůči antibiotikům.

Antibiotická rezistence v Evropě

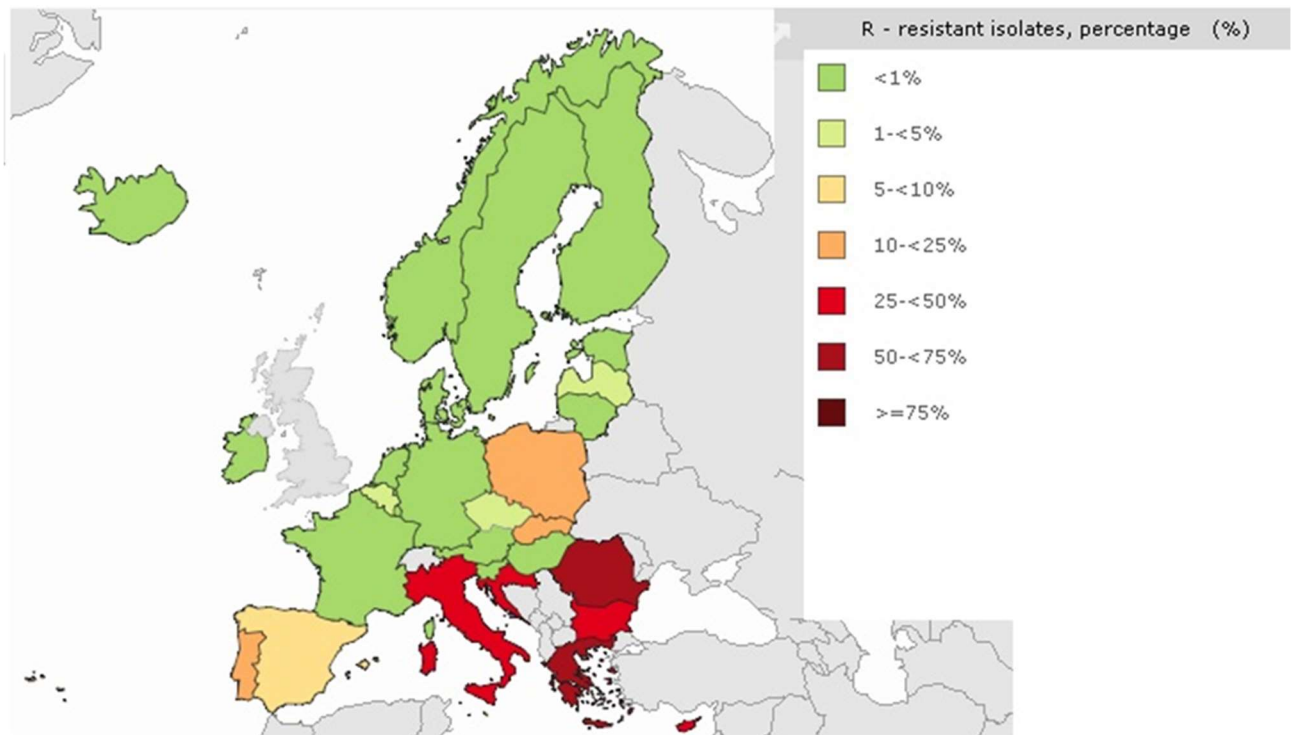
Mezi jednotlivými zeměmi existují značné rozdíly, které zpravidla vykazují tzv. severo-jihní gradient (viz obrázek č. 1 a 2). Tyto rozdíly jsou přímo úměrně dány množstvím předepisovaných antibiotik v konkrétních zemích a také odlišnostmi i v jiných faktorech (míra proočkování, úroveň zdravotní péče, sociální faktory atp.). Země jižní Evropy jsou na tom obecně hůře než skandinávské země a Nizozemsko – např. Řecko a Kypr mají třikrát větší spotřebu antibiotik na obyvatele a na rok než Nizozemsko, které má spotřebu antibiotik nejnižší v Evropě.

Na základě údajů ECDC v posledních letech oznámilo celkem 6 členských států včetně **České republiky** (Belgie, Francie, Česká republika, Švédsko, Slovensko, Slovinsko) klesající trend v používání antibiotik v ambulantní praxi.

Dle analýzy spotřeby antibiotik (Michal Prokeš, Centrální koordinační skupina pro Národní antibiotický program ČR, Subkomise pro antibiotickou politiku České lékařské společnosti J. E. Purkyně a Státní ústav pro kontrolu léčiv) se celková spotřeba antibiotik v primární péči v České republice v letech 2013 až 2019 snížila o 6,9 %. Jako nepříznivá se ovšem stále jeví preference širokospektrých antibiotik před těmi s úzkým spektrem účinku na konkrétního původce onemocnění.

Obrázek č. 1

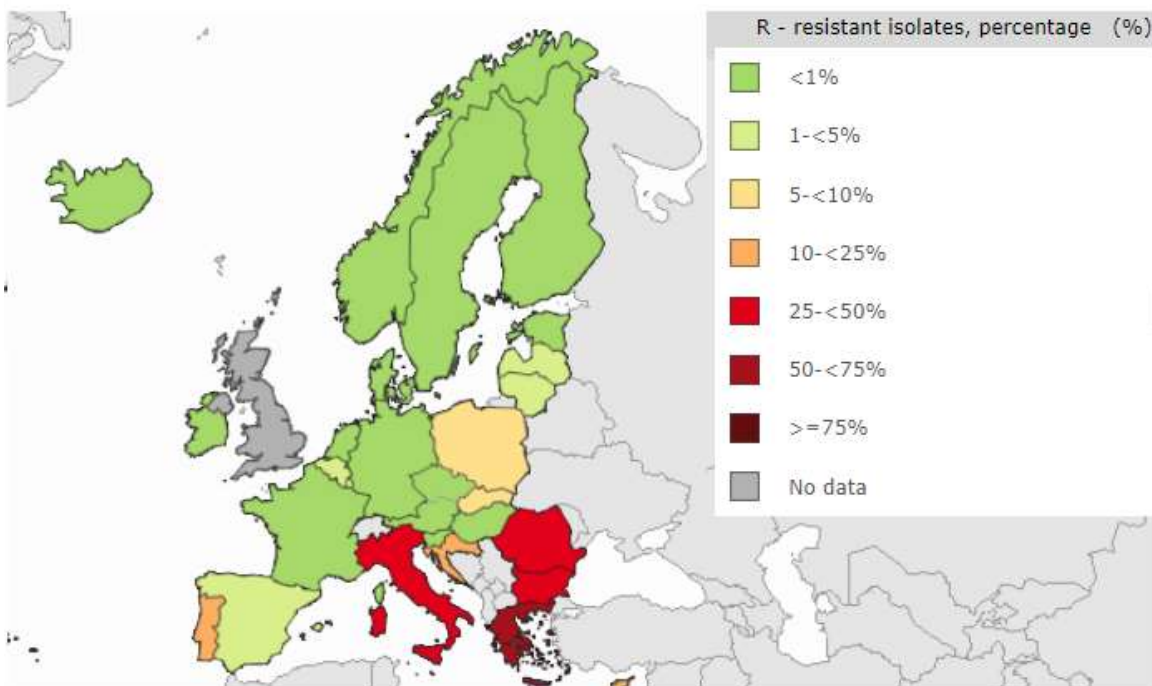
Přehled - antimikrobiální rezistence v zemích EU, 2021

Zdroj: ECDC

Obrázek č. 2

Přehled - antimikrobiální rezistence v zemích EU, 2020

Zdroj: ECDC

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě
Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava

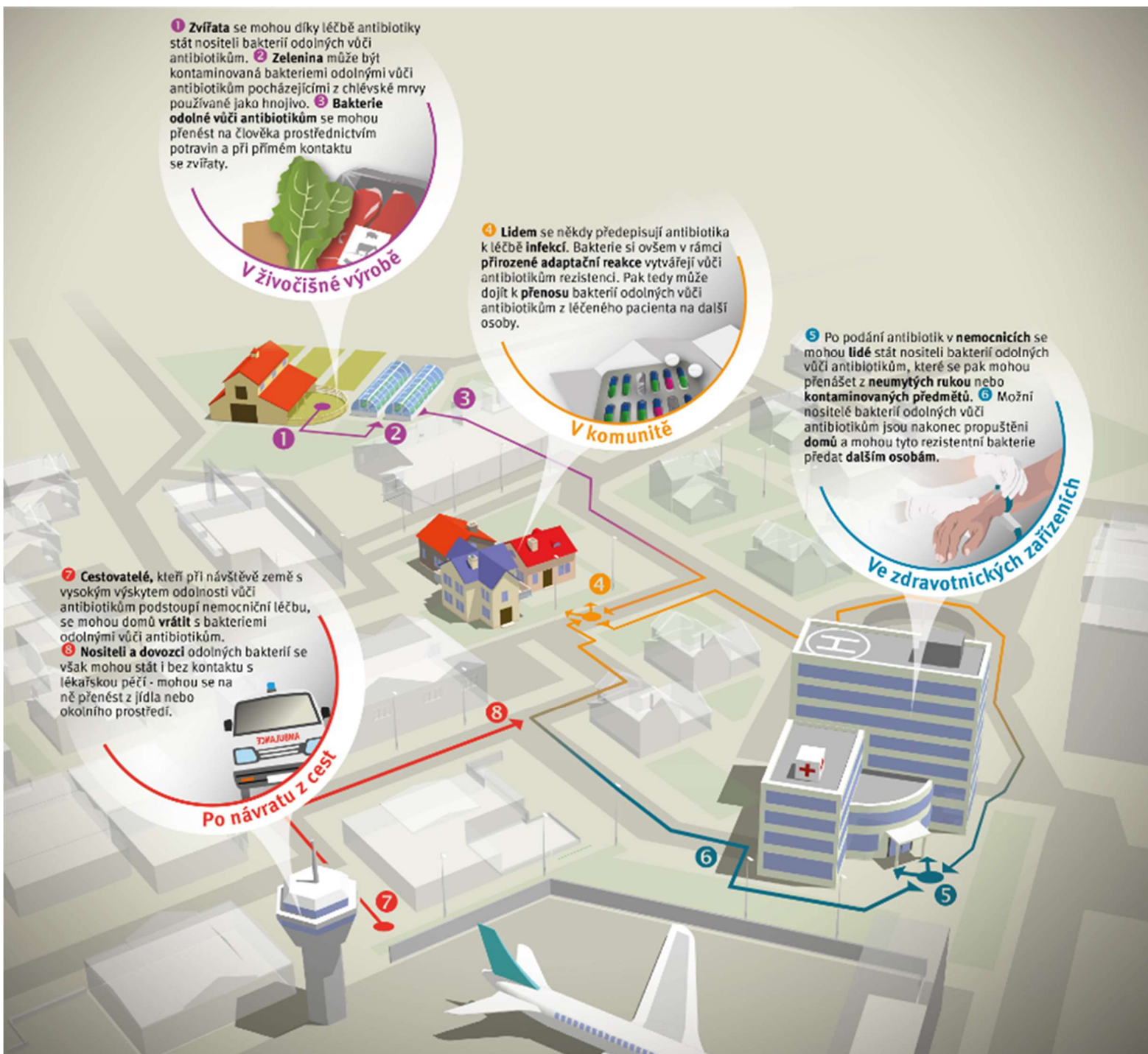
Tel: 595 138 111

podatelna@khsova.cz, www.khsova.cz, ID datové schránky: w8pai4f

Jak se rezistence k antibiotikům šíří?

Lidé ani zvířata se vůči antibiotikům rezistentní nestávají, rezistenci však mohou získat bakterie, které se v těle člověka či zvířete vyskytují.

Obrázek č. 3

Zdroj: ECDC

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě
Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava

Tel: 595 138 111

podatelna@khsova.cz, www.khsova.cz, ID datové schránky: w8pai4f

Prevence

Nesprávné používání antibiotik bakterie posiluje a podněcuje ke vzniku rezistence. Za zachování účinnosti antibiotik i pro další generace tedy nese zodpovědnost každý z nás. K zabránění vzniku bakteriální rezistence vůči antibiotikům je důležité zejména:

- ze strany pacienta:

- přesně dodržovat dávkování předepsané lékařem,
- nikdy léčbu neukončovat předčasně i přes subjektivní pocit uzdravení,
- pokud možno předcházet infekci vhodným očkováním,
- neuchovávat si zbylá antibiotika do zásoby ve své domácí lékárničce, nepoužité léčivo vrátit do lékárny,
- nenasazovat si zbylá antibiotika k domácí samoléčbě sebe nebo svých blízkých, antibiotika nejsou určena ke snížení horečky, proti rýmě, chřipce nebo sezónnímu nachlazení, antibiotika k léčbě indikuje pouze lékař,
- v poslední řadě důsledná hygiena rukou,

- ze strany lékaře:

- pokud je to možné, vyvarovat se paušálnímu předepisování širokospektrých antibiotik, které mají více nežádoucích účinků a přispívají k rychlejšímu vzniku rezistentních bakterií,
- předepisovat antibiotika pouze pokud je to nezbytně nutné na základě medicíny založené na důkazech,
- řádně poučit pacienty o důležitosti dodržování předepsaného dávkování.

Nová klinická doporučení pro antibiotickou terapii v ambulantní praxi naleznete [zde](#).

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě ve spolupráci s ústavními hygieniky nemocnic v Moravskoslezském kraji pravidelně monitoruje rezistentní bakteriální kmeny izolované od hospitalizovaných pacientů, provádí dozor nad dodržováním režimových opatření a podílí se na stanovení preventivních protiepidemických opatření ve zdravotnických zařízeních.

Více informací k Evropskému antibiotickému dni: <http://www.szu.cz/tema/evropsky-antibioticky-den-ead-1>

Více informací o antibiotické rezistenci: <https://www.antibiotickarezistence.cz/>

Infografiky:

https://antibiotic.ecdc.europa.eu/sites/default/files/images/EAAD-Infographic-3_CS.png

https://antibiotic.ecdc.europa.eu/sites/default/files/images/infographic-antimicrobial-use-long-term-care-facilities_CS.png

https://antibiotic.ecdc.europa.eu/sites/default/files/images/EAAD-Infographic-2.1_CS.png

https://antibiotic.ecdc.europa.eu/sites/default/files/images/EAAD-Infographic-1_CS.png

https://antibiotic.ecdc.europa.eu/sites/default/files/images/CS-AMR-01_0.jpg

https://antibiotic.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/EAAD%20infographic_2013_antibiotics_cz.pdf

Zdroje

<https://antibiotic.ecdc.europa.eu/>

<https://www.antibiotickarezistence.cz/>

<http://szu.cz/>

<http://www.szu.cz/tema/narodni-antibioticky-program>

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se sídlem v Ostravě

Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava

Tel: 595 138 111

podatelna@khsova.cz, www.khsova.cz, ID datové schránky: w8pai4f